

POSTANOWIENIE

Dnia 27 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa Przedsiębiorstwa Usługowo-Produkcyjno-Handlowego I.
Sp. z o.o. w B.
przeciwko Gminie T.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 27 października 2016 r.,
zażalenia strony powodowej na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 30 czerwca 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 2 czerwca 2016 r. Sąd Apelacyjny oddalił wniosek powodowego Przedsiębiorstwa Usługowo-Produkcyjno-Handlowego I. Sp. z o.o. w B. o zwolnienie go od opłaty od skargi kasacyjnej. Odpis tego postanowienia doręczono pełnomocnikowi powoda - adwokatowi w dniu 8 czerwca 2016 r. Ponieważ powód nie uiścił należnej opłaty w terminie liczonym od dnia doręczenia, Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 30 czerwca 2016 r. odrzucił jego skargę kasacyjną od wyroku z dnia 23 marca 2016 r., jako podstawę prawną powołując art. 398⁶ § 2 k.p.c. W uzasadnieniu wyjaśnił motywy odmowy zwolnienia od opłaty; wskazał, że powód jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą i

jako podmiot profesjonalny musi przewidywać w swoim budżecie środki na ewentualne spory sądowe. Opłata od skargi kasacyjnej wynosi 12 471 zł, a powód miał dostatecznie dużo czasu, aby kwotę tę zabezpieczyć, skoro sprawa toczy się od listopada 2011 r. Zwrócił też uwagę, że przedłożona do akt przez powoda, częściowo nieczytelna dokumentacja dotycząca działalności spółki nie uzasadniała udzielenia zwolnienia.

Powód zażalił się na to postanowienie, zarzucając naruszenie art. 100 ust. 2 w zw. z art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst Dz. U. z 2016 r., poz. 623, dalej „u.k.s.c.”) i wniósł o jego uchylenie oraz przyjęcie jego skargi kasacyjnej wraz z wnioskiem o zwolnienie od opłaty sądowej od tej skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wniósł też o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek powoda wskazujący, że domaga się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przyjęcia skargi kasacyjnej „wraz z wnioskiem o zwolnienie od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej do rozpoznania” rozumieć należy jako wniosek o poddanie kontroli rozstrzygnięcia odmawiającego powodowi zwolnienia od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym. Całość argumentacji zawartej w zażaleniu służy podważeniu prawidłowości niezaskarżalnego odrębnie postanowienia o odmowie zwolnienia powoda od opłaty od skargi kasacyjnej, którego wpływ na wydanie zaskarżonego postanowienia o odrzuceniu skargi jest niewątpliwy, skoro przyczyną jej odrzucenia było nieopłacenie tej skargi. Tak sformułowane zażalenie - mimo niepowołania w nim wprost art. 380 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c. - zawiera jednoznaczny wniosek o przyjęcie do rozpoznania, a więc poddanie kontroli prawidłowości postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 2 czerwca 2016 r.

Skarżący kwestionuje prawidłowość postępowania o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym i wskazuje, że z uwagi na nieuregulowanie w art. 103 u.k.s.c. jakimi środkami dowodowymi powinien wykazać przyczyny niemożności pokrycia kosztów sądowych, Sąd Apelacyjny powinien był wskazać mu, jakich informacji i jak udowodnionych oczekuje. Powołał przy tym dwa

orzeczenia Sądu Najwyższego, z których wynikać miałby taki pogląd. Jest to jednak wywód błędny, wynikający z niewłaściwego odczytania powołanych orzeczeń. Pierwsze z nich wskazuje przykładowe dowody, mogące posłużyć wykazaniu położenia ekonomicznego i zdolności do poniesienia kosztów sądowych przez osobę prawną, podkreślając jednocześnie, że ich dostarczenie jest obowiązkiem strony ubiegającej się o takie zwolnienie, podobnie jak należy do jej powinności związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej przewidywanie wydatków na koszty sądowe w ramach planowanych wydatków, wreszcie, że korzystanie na wcześniejszych etapach postępowania ze zwolnienia od kosztów stanowi ulgę, którą należy wziąć pod uwagę przy ocenie zdolności strony do zgromadzenia funduszy na dalsze opłaty i koszty sądowe (postanowienie z dnia 2 kwietnia 2015 r., I CZ 31/15, Legalis nr 1218765). Z drugiego orzeczenia (postanowienie z dnia 25 czerwca 2015 r., V CZ 36/15, LEX nr 1767498) wynika natomiast, że w wypadku przedłożenia przez stronę dowodów odpowiadających kryteriom z art. 103 u.k.s.c., to znaczy takich, które wykazują realia ekonomiczne działalności osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej, jeżeli sąd uzna je za niewystarczające, powinien zobowiązać stronę do ich uzupełnienia wskazując potrzebne informacje. Dotyczy to jednak wypadku, w którym dowody przedstawione przez stronę pozwalają na wstępną ocenę jej położenia i wymagają jedynie uzupełnienia. Jeżeli natomiast, jak w rozpatrywanej sprawie, strona przedstawi dane w niepotwierdzonych kserokopiach, wrywkowe, nieaktualne, nieuzupełnione dodatkowymi wyjaśnieniami i częściowo nieczytelne, nie dające w rezultacie żadnego wyobrażenia o jej aktualnej zdolności poniesienia kosztów, nie jest obowiązkiem Sądu wskazywanie jej, że dokumentacja jest niewystarczająca i powinna przedłożyć inne materiały, ponieważ to strona jest zobowiązana do wykazania, że spełnia kryteria pozwalające jej skorzystać ze zwolnienia od obowiązku opłacania kosztów sądowych. Sąd dysponuje możliwością przeprowadzenia dochodzenia, jednak tylko wówczas, kiedy przedłożone dowody nasuwają wątpliwości, czy rzeczywiście strona spełnia wymagania, aby skorzystać ze zwolnienia (art. 109 ust. 1 u.k.s.c.). Jeżeli strona nie dołoży należytej staranności w zakresie zgromadzenia dowodów i wyjaśnienia we wniosku ich znaczenia, to nie jest to wypadek uzasadniający powstanie po stronie sądu wątpliwości lecz wypadek nienależytego

wykonania przez stronę obowiązku przewidzianego w art. 103 u.k.s.c. W konsekwencji stanowisko i oceny Sądu Apelacyjnego, które doprowadziły do odmowy udzielenia powodowi zwolnienia od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym, jakkolwiek ogólnikowo ujęte, były prawidłowe. Nieuiszczenie przez powoda należnej opłaty uzasadniało więc odrzucenie jego skargi kasacyjnej.

Z przytoczonych względów Sad Najwyższy oddalił zażalenie powoda na podstawie art. 394¹ w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.

jw

r.g.